

KLIMAATOPWARMING VERANDERT NATUUR

Bomen beginnen te zweten door klimaatverandering

Bomen staan vroeger en langer in bloei, de stuifmeelproductie piekt vroeger op het jaar en zuidelijke soorten libellen zoals de gaffelwaterjuffer rukken noordelijker op. Wat we al lang vermoedden, wordt in een nieuw rapport van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek bevestigd: onze natuur verandert nu al door de klimaatopwarming.

De vuurlibel heeft Vlaanderen al langer ontdekt. © H.-P. Eckstein

VAN ONZE REDACTEUR

YVES DELEPELEIRE

BRUSSEL | De klimaatopwarming laat zich steeds meer voelen, ook bij ons. 'Waar we vroeger wel al konden vermoeden dat de klimaatverandering een impact heeft op de biodiversiteit van onze natuur, vinden we nu steeds meer aanwijzingen die dat vermoeden bevestigen', zegt Koen Van Muylem, woordvoerder van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Dat publiceerde gisteren zijn nieuwe natuurindicatoren, die een beeld geven van de toestand van onze natuur.

Een nieuwe indicator die de impact van de klimaatverandering toont, is de bladontwikkeling bij eiken en beuken. Op basis van onderzoek in het Meerdaalwoud en het Zoniënwoud blijkt dat het uitlopen van zowel de eik als de beuk vroeger verloopt in warmere jaren dan in koude jaren.

'De voorbije vijf jaar hadden we enkele warme voorjaren, en telkens begon de bladuitloop vroe-

ger', zegt Van Muylem. In het warme voorjaar van 2007 was dat tien dagen vroeger dan normaal. 'Als het klimaat nog meer opwarmt, zal het groeiseizoen van bomen verder vervroegen en verlengen.' Dat hoeft niet slecht te zijn. Als bomen langer bladeren hebben, zullen ze langer de lucht zuiveren en meer zuurstof aanmaken.

Rupsen lusten boomblaadjes

Maar timing in de natuur is alles. Andere organismen kunnen daardoor voor verrassingen komen te staan. Rupsen bijvoorbeeld, die voor hun voedsel afhankelijk zijn van jonge, groene boomblaadjes. Als de rupsen er te vroeg zijn, als er nog geen bladeren zijn, sterven ze. Maar als de bladeren al te groot en hard zijn, kunnen ze er ook niet van eten en sterven ze ook. En die rupsen zijn dan weer voedsel voor bepaalde vogels, zoals mezen.

Van Muylem: 'De natuur is best veerkrachtig en kan wat verstoringen aan, maar het cumulatief effect van die verstoringen kan op

De biodiversiteit in Vlaanderen gaat er nog altijd op achteruit

'Als de bladeren te groot en te hard zijn, kunnen de rupsen er niet van eten en sterven ze. Hoe moeten mezen zich dan nog voeden?'

KOEN VAN MUYLEM
INBO

termijn problemen geven.'

Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor stuifmeel: het piekmoment van de stuifmeelproductie bij berk en grassen valt vandaag in vergelijking met de periode 1975-1985 meer dan een week vroeger.

'Insecten hebben stuifmeel nodig, maar als de insecten er nog niet zijn als het stuifmeel wordt geproduceerd, zal het stuifmeel ook niet verspreid worden.'

Tot slot breiden zuidelijke en zuidoostelijke diersoorten zich almaar verder naar het noorden uit. Dat is het geval voor verschillende soorten libellen, zoals de vuurlibel en de gaffelwaterjuffer. 'Vroeger werden ze hier alleen als zwerver waargenomen, nu zijn ze hier de hele tijd.' Sinds 1980 zijn in Vlaanderen negen mediterrane libellensoorten gevonden.

Uitheimse soorten

Ook dat hoeft niet problematisch te zijn. 'Maar aan alles is een grens', zegt Van Muylem. 'In Engeland zijn er nu al bepaalde vlin-

ders die het verder in het noorden zoeken. Ooit houdt het op. Dan sterven ze, omdat ze geen aangepaste habitat meer vinden.'

Het zijn niet de 'klimaatvluchtelingen' die de inheemse dieren- en plantensoorten verdringen. Dat doen de exotische soorten die hier via schepen stranden en hier absoluut niet thuishoren.

Het aantal uitheimse plantensoorten is sinds de jaren zeventig verdubbeld en neemt nog toe. Sinds 1800 werden ook 250 uitheimse diersoorten in Vlaanderen vastgesteld. Minstens 41 soorten (vooral planten, vissen en vogels) zijn 'invasief': zij vormen een bedreiging voor de biodiversiteit, zoals de reuzenberenklauw, stierkikker en Canadese gans.

Die biodiversiteit in Vlaanderen blijft er trouwens op achteruitgaan, stelt het INBO vast. 'Hier en daar zijn er tekenen van herstel. Zo vind je in de Schelde weer de zeeprik terug door de verbetering van de waterkwaliteit, maar die tekenen zijn zeldzaam.'

Het uitbotten van de eik gebeurt vroeger. © © S. Derder

Ook de gaffelwaterjuffer trekt almaar verder naar het noorden. © Biosphoto

De stuifmeelproductie van de berk piekt een week vroeger.